

ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ - ΟΙ ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

■ ΑΣΚΗΣΗ Ι

Εκφώνηση

Στις παρακάτω περιόδους να αναγνωρίσετε συντακτικά τις υπογραμμισμένες προτάσεις (είδος, συντακτική θέση, εισαγωγή, εκφορά).

1. Quid ergo non times ne istae te calvam faciant? [47]
2. Tyranni metuunt ne cadant.
3. Cicero veritus est ut (ne non) Caesar cum legionibus veniret.

Λύση

1. ne istae te calvam faciant: δευτερεύουσα ουσιαστική ενδοιαστική πρόταση, που λειτουργεί ως **αντικείμενο** στο ρήμα φόβου *non times*. Εισάγεται με το *ne*, γιατί εκφράζεται φόβος **μήπως γίνει** κάτι και εκφέρεται με **υποτακτική**, επειδή το περιεχόμενό της αφορά κάτι το **ενδεχόμενο ή πιθανό**. Πιο συγκεκριμένα με **υποτακτική ενεστώτα**, γιατί εξαρτάται από **αρκτικό χρόνο**, το *times* (έχουμε συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση καθώς ο φόβος είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον.
2. ne cadant: δευτερεύουσα ουσιαστική ενδοιαστική πρόταση, που λειτουργεί ως **αντικείμενο** στο ρήμα φόβου *metuunt*. Εισάγεται με το *ne*, γιατί εκφράζεται φόβος **μήπως γίνει** κάτι και εκφέρεται με **υποτακτική**, επειδή το περιεχόμενό της αφορά κάτι το **ενδεχόμενο ή πιθανό**. Πιο συγκεκριμένα με **υποτακτική ενεστώτα**, γιατί εξαρτάται από **αρκτικό χρόνο**, το *metuunt* (έχουμε συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση καθώς ο φόβος είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον.
3. ut (ne non) Caesar cum legionibus veniret: δευτερεύουσα ουσιαστική ενδοιαστική πρόταση, που λειτουργεί ως **αντικείμενο** στο ρήμα φόβου *veritus est*. Εισάγεται με το *ut (ne non)*, γιατί εκφράζεται φόβος **μήπως δεν γίνει** κάτι και εκφέρεται με **υποτακτική**, επειδή το περιεχόμενό της αφορά κάτι το **ενδεχόμενο ή πιθανό**. Πιο συγκεκριμένα με **υποτακτική παρατατικού**, γιατί εξαρτάται από **ιστορικό χρόνο**, το *veritus est* (έχουμε συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση καθώς ο φόβος είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του) και αναφέρεται στο παρελθόν.

■ ΑΣΚΗΣΗ II

Εκφώνηση

Στις παρακάτω περιόδους να αναγνωρίσετε συντακτικά τις υπογραμμισμένες προτάσεις (είδος, συντακτική θέση, εισαγωγή, εκφορά):

1. [...] Augustus voluit filiam deterrere quominus id faceret. [47]
2. Non dubito quin calva esse nolis. [47]

Λύση

1. quominus id faceret: δευτερεύουσα ουσιαστική πρόταση του quominus, που λειτουργεί ως **αντικείμενο** στο deterrere. Εισάγεται με το quominus και εκφέρεται με **υποτακτική**, επειδή το περιεχόμενό της εκφράζει την **πρόθεση** [βούληση] του υποκειμένου του ρήματος της κύριας πρότασης. Πιο συγκεκριμένα με **υποτακτική παρατατικού**, γιατί εξαρτάται από το απαρέμφατο deterrere, το οποίο λογίζεται ως ιστορικός χρόνος, αφού εξαρτάται από το ρήμα ιστορικού χρόνου voluit (έχουμε συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση καθώς η πρόθεση [βούληση] είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της) και αναφέρεται στο παρελθόν.
2. quin calva esse nolis: δευτερεύουσα ουσιαστική πρόταση του quin, που λειτουργεί ως **αντικείμενο** στο Non dubito. Εισάγεται με το quin και εκφέρεται με **υποτακτική**, επειδή το περιεχόμενό της εκφράζει απλώς την **πρόθεση** [βούληση] του υποκειμένου του ρήματος. Πιο συγκεκριμένα με **υποτακτική ενεστώτα**, γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο, το Non dubito (έχουμε συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση καθώς η πρόθεση [βούληση] είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον.

■ ΑΣΚΗΣΗ III

Εκφώνηση

Να μεταφέρετε στον ευθύ λόγο τις υπογραμμισμένες προτάσεις των παρακάτω περιόδων:

1. [...] Augustus voluit filiam deterrere quominus id faceret. [47]
2. Non dubito quin calva esse nolis. [47]

Λύση

1. Noli id facere ή ne id feceris. (πρόταση επιθυμίας, απαγόρευση)
2. Calva esse non vis. (πρόταση κρίσεως· οι προτάσεις του quin ισοδυναμούν, σύμφωνα με τη σχολική γραμματική του Αχ. Τζαρτζάνου, με ειδικό απαρέμφατο) ή num calva esse vis?

■ ΑΣΚΗΣΗ IV

Εκφώνηση

Στον πίνακα που ακολουθεί να αντιστοιχίσετε τις υπογραμμισμένες προτάσεις της στήλης Α με το είδος στο οποίο ανήκουν από τη στήλη Β.

A	B
1. Arria milites orabat <u>ut simul imponeretur</u> . [23]	α) πλάγιες ερωτηματικές
2. Accipe nunc <u>quid postea Nasica fecerit</u> . [24]	β) βουλευτικές
3. Interrogo vos <u>quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore</u> . [25]	γ) ουσιαστικές συμπερασματικές
4. <u>Quae dura et acerba nascuntur</u> , post fiunt mitia et iucunda. [27]	δ) ενδοιαστικές
5. Noli spectare <u>quanti homo sit</u> . [28]	ε) προτάσεις του quominus και του quin
6. Is [...], edixit <u>ut omnes pugna abstinerent</u> . [31]	στ) ουσιαστικές αναφορικές
7. Tandem puella,[...], rogavit materteram, <u>ut sibi paulisper loco cederet</u> . [38]	
8. Ex quo fit, <u>ut laudandus is sit</u> . [46]	
9. Non dubito <u>quin calva esse nolis</u> . [47]	
10. Quid ergo non times <u>ne istae te calvam faciant?</u> [47]	
11. Tum interrogavit filiam, <u>utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva</u> . [47]	
12. Providet <u>ne,[...], nostra consilia ab hostibus cognoscantur</u> . [45]	
13. Quin,[...], taces, <u>ut consequaris, quod vis?</u> [41]	

Λύση

1. β
2. α
3. α
4. στ
5. α
6. β
7. β
8. γ
9. ε
10. δ
11. α
12. β
13. στ

■ ΑΣΚΗΣΗ V

Εκφώνηση

Στον πίνακα που ακολουθεί να αντιστοιχίσετε τις υπογραμμισμένες προτάσεις της στήλης Α με το είδος στο οποίο ανήκουν από τη στήλη Β. (δύο στοιχεία της στήλης Β δεν θα χρησιμοποιηθούν).

A	B
1. Arria milites orabat <u>ut simul imponeretur</u> . [23]	α) χρονικές
2. Ex quo fit, <u>ut laudandus is sit</u> . [46]	β) βουλευτικές
3. Huic Arria funus ita paravit, <u>ut ignoraretur a marito</u> . [23]	γ) ουσιαστικές συμπερασματικές
4. Ita est, <u>ut dicis</u> . [27]	δ) επιρρηματικές συμπερασματικές
5. Is [...], edixit <u>ut omnes pugna abstinerent</u> . [31]	ε) ενδοιαστικές
6. Congrediamur, <u>ut singularis proelii eventu cernatur</u> . [31]	στ) απλές παραβολικές
7. <u>Quod ut praedones animadverterunt</u> , [...] ianuae appropinquaverunt. [34]	ζ) τελικές
8. Tandem puella, [...], rogavit materteram, <u>ut sibi paulisper loco cederet</u> . [38]	η) παραχωρητικές
9. Sulla, [...], senatum armatus coegerat <u>ut C. Marius [...] hostis iudicaretur</u> . [40]	
10. Sic ergo vive, <u>ut viri antiqui (vivebant)</u> . [41]	
11. In eum locum res deducta est, ut, [...], <u>salvi esse nequeamus</u> . [37]	
12. Equidem, <u>ut veni ad urbem</u> , non destiti. [37]	

Λύση

1. β
2. γ
3. δ
4. στ
5. β
6. ζ
7. α
8. β
9. ζ
10. στ
11. δ
12. α